

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет іноземної філології
Кафедра англійської філології

СИЛАБУС

нормативної навчальної дисципліни

ОСНОВИ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ

Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Галузь знань	03 Гуманітарні науки
	01 Освіта/Педагогіка
Спеціальність	035 Філологія
	014 Середня освіта. Мова і література (англійська)
	014 Середня освіта. Мова і література (німецька)
Освітньо-професійна програма	Мова і література (англійська). Переклад Мова і література (німецька). Переклад Мова і література (французька). Переклад Середня освіта. Англійська мова Середня освіта. Німецька мова

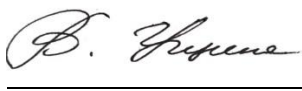
Силабус навчальної дисципліни «ОСНОВИ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ» підготовки бакалаврів галузей знань 03 «Гуманітарні науки», 01 «Освіта/Педагогіка»; спеціальностей 035 «Філологія», 014 «Середня освіта. Мова і література (англійська)», 014 «Середня освіта. Мова і література (німецька)»; за освітньо-професійними програмами «Мова і література (англійська). Переклад», «Мова і література (німецька). Переклад», «Мова і література (французька). Переклад», «Середня освіта. Англійська мова», «Середня освіта. Німецька мова».

Розробник: Ущина В. А., доктор філологічних наук, професор кафедри англійської філології.

Силабус навчальної дисципліни затверджено на засіданні кафедри англійської філології, протокол № 1 від 30.08.2021 р.

Зміни до силабусу внесено на підставі рішення засідання науково-методичної комісії факультету іноземної філології, протокол № 7 від 02.02.2022 р.

Силабус перезатверджено на засіданні кафедри англійської філології, протокол № 10 від 04.02.2022 р.

Завідувач кафедри проф. Ущина В. А.

I. Опис навчальної дисципліни

Таблиця 1 (денна форма)

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	03 Гуманітарні науки 01 Освіта/Педагогіка 035 Філологія 014 Середня освіта. Мова і література (англійська) 014 Середня освіта. Мова і література (німецька) Мова і література (англійська). Переклад Мова і література (німецька). Переклад Мова і література (французька). Переклад Середня освіта. Англійська мова Середня освіта. Німецька мова БАКАЛАВР	Нормативна
Кількість годин/кредитів 90 год. / 3 кредити		Рік навчання 1
		Семестр 1-ий
		Лекції 26 год.
		Практичні (семінарські) 20 год.
		Консультації 6 год.
ІНДЗ: <u>есе</u>		Самостійна робота 38 год.
		Форма контролю: екзамен
Мова навчання		Українська, англійська

Таблиця 1а (заочна форма)

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Заочна форма навчання	03 Гуманітарні науки 01 Освіта/Педагогіка 035 Філологія 014 Середня освіта. Мова і література (англійська) Мова і література (англійська). Переклад Середня освіта. Англійська мова БАКАЛАВР	Нормативна
Кількість годин/кредитів 90 год. / 3 кредити		Рік навчання 1
		Семестр 1-ий
ІНДЗ: <u>есе</u>		Лекції: 6 год.
		Практичні (семінарські) 4 год.
		Консультації 8 год.
		Самостійна робота 42 год.
Форма контролю: екзамен		
Мова навчання		Українська, англійська

II. Інформація про викладача

Прізвище, ім'я та по батькові	Ущина Валентина Антонівна
Науковий ступінь	доктор філологічних наук
Вчене звання	професор
Посада	завідувач кафедри англійської філології, професор
Контактна інформація	м.т. (050)1335905
	yushchyna@vnu.edu.ua , uval@ukr.net
Дні занять	http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi
	Очні консультації: в день проведення лекцій / семінарських занять (за попередньою домовленістю). Також студенти можуть звертатися з будь-якими проблемами / запитаннями у групах в Microsoft Office 365 Teams. Усі запитання можна також надсилати на електронні скриньки, зазначені в силабусі.

III. Опис дисципліни

1. Анотація курсу

Навчальна дисципліна «Основи критичного мислення» призначена для бакалаврів-освітян і бакалаврів-філологів, що навчаються на факультеті іноземної філології. *Метою курсу* є навчити студентів основам критичного мислення та ознайомити з методами його формування. Сучасне суспільство наповнене інформацією найрізноманітнішого штибу, тому одним із ключових умінь людини в інформаційну епоху є здатність визначати якість цієї інформації, відрізняти правду від брехні, відмежовувати об'єктивні факти від суб'єктивних думок. Саме такі амбітні цілі покладені в основу цього курсу. Крім того, критичне мислення має непересічне значення для формування у молодих людей лідерських якостей, що є необхідною умовою як для успішного вчителя, так і для досвідченого філолога. Особливою родзинкою цього курсу є те, що на всі проблеми критичного мислення пропонується лінгвістично-сфокусований підхід: студенти вчать аналізувати мову і мовлення у їхньому зв'язку з когнітивними процесами мислення, формулювання думок і сприйняття інформації через текст і дискурс.

Запропонований курс дозволить студентам-першокурсникам опанувати мистецтво усвідомленого розмірковування, що не лише дозволить їм стати захищеними від різноманітних інформаційних маніпуляцій та уможливить їхнє свідоме навчання, а й стане міцним підґрунтям для їхньої майбутньої професійно-освітньої діяльності та фахового зростання. Застосування стратегій критичного мислення підвищить методологічну підготовку, а, отже, і сприятиме успішності наукової і викладацької діяльності. Навичка критично мислити і критично сприймати інформацію потенційно може мати позитивний вплив на якість життя студентів, сприяти розвитку їхнього емоційного

інтелекту та дозволить їм цілеспрямовано моделювати емоції під час освітнього процесу.

2. Передумови до вивчення навчальної дисципліни (пререквізити)

Основною передумовою для вивчення курсу «Критичне мислення» є бажання студентів навчитися думати критично, що в результаті приведе до усвідомлення ними прикладного значення дисципліни для своєї майбутньої професії. Цій меті підкорені усі наступні кроки, а саме: ознайомлення з теоретичними і філософськими основами критичного мислення, з необхідною термінологією, з методикою та основними принципами предмету.

Постреквізити: Вказана дисципліна слугуватиме теоретико-практичним підґрунтям для усієї майбутньої навчально-наукової діяльності студентів в університеті, а також закладе підвалини для їхньої майбутньої професійної кар'єри і критичного сприйняття навколишньої дійсності.

3. Завдання навчальної дисципліни

- закласти у студентів уміння критично оцінювати вірогідність умовиводів, покладених в основу висловлених тверджень, аргументів, інтерпретацій та вірувань;
- навчити розуміти процеси логічної структури обґрунтування власної думки;
- сформувати знання компонентів аргументації як невід'ємного складника критичного мислення.

4. Результати навчання (компетентності):

Загальні компетентності:

ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 3. Здатність до вираження національної культурної ідентичності, осмислення історії у контексті розвитку соціальних інституцій та груп, виявлення поваги до багатоманітності й мультикультурності у суспільстві; зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство, техніки і технологій.

ЗК 5. Здатність вчитися, опановувати нові знання й застосовувати їх у практичних ситуаціях, використовуючи інформацію з різних джерел.

ЗК 7. Здатність до абстрактного та критичного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 8. Здатність виявляти, формулювати та вирішувати проблеми, бути ініціативним і генерувати нові ідеї.

ЗК 9. Здатність до міжособистісної взаємодії, роботи в команді, толерантного та взаємоввічливого спілкування з представниками інших професійних груп із дотриманням професійної етики.

ЗК 10. Здатність до прийняття ефективних рішень у професійній діяльності та відповідального ставлення до обов'язків, мотивування людей до досягнення спільної мети.

ЗК 11. Здатність проведення досліджень на належному рівні.

Фахові компетентності:

ФК 5. Здатність планувати та організовувати освітній і виховний процес з урахуванням вікових, індивідуальних та соціально-психологічних особливостей, прогнозувати його результати, використовуючи різні види й форми навчальної та пізнавальної діяльності учнів.

ФК 7. Здатність користуватися наявними та створювати (за потреби) нові навчально-методичні матеріали, зокрема електронні освітні ресурси, використовувати цифрові технології в освітньому процесі.

ФК 8. Здатність здійснювати об'єктивний контроль, оцінювання та моніторинг результатів навчання учнів на засадах компетентнісного підходу.

ФК 9. Здатність розвивати в учнів критичне мислення та формувати ціннісне ставлення, використовувати стратегії роботи з учнями, які мотивують та сприяють розвитку їхньої позитивної самооцінки, я-ідентичності.

ФК 12. Здатність здійснювати моніторинг власної педагогічної та наукової діяльності: визначати індивідуальні професійні потреби, знаходити умови та ресурси професійного розвитку впродовж життя; виконувати наукові фахові дослідження з іноземних мов та методики їх викладання, а також оприлюднювати їхні результати.

Після успішного завершення курсу студенти здобудуть такі програмні результати ОПП *Середня освіта. Німецька мова*:

ПРН 2. Вільно спілкується з професійних питань із фахівцями та нефахівцями (в тому числі представниками інших культур) державною та/або іноземними мовами усно й письмово з метою використання їх для організації й управління освітнім процесом.

ПРН 3. Вміє ефективно працювати з інформацією: збирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, впорядковувати, класифікувати, систематизувати, критично аналізувати й інтерпретувати її; цікавитися й користуватися сучасними інформаційно-комунікаційними технологіями, апаратними та програмними засобами інформатизації в освіті.

ПРН 4. Аналізує можливості особистого професійного розвитку, визначає його оптимальний зміст і форми, здійснює моніторинг власної педагогічної діяльності, планує процес свого подальшого навчання й самоосвіти.

ПРН 6. Використовує різні види ораторських виступів, ефективно планує виступи та добирає матеріал, оперує методикою підготовки та виголошення промови, володіє основами техніки мовлення, вміє фахово вести

розгорнутий монолог/діалог та уміло застосовувати вербальні та невербальні засоби спілкування.

ПРН 9. Володіє принципами, технологіями і прийомами створення усних і письмових текстів різних жанрів державною та іноземними мовами.

ПРН 16. Вміє взаємодіяти, враховуючи культурні та особистісні відмінності співрозмовників, принципи недискримінації й поваги до відмінностей та підходів, визначених цілями сталого розвитку.

5. Структура навчальної дисципліни.

Таблиця 2 (денна форма)

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лекц.	Практ.	Інд.	Сам. роб.	Конс.	Форма контролю / Бали
Змістовий модуль 1. Основи критичного мислення							
Тема 1. Предмет і завдання критичного мислення. Критичне мислення в системі наук. Визначається предмет і завдання критичного мислення, а також історія виникнення дисципліни. Засвоюються основні терміни і ключові поняття предмету. Розглядаються міждисциплінарні зв'язки критичного мислення з риторикою, логікою, теорією аргументації, прагматикою, дискурсологією, стилістикою і теорією літератури.	11	4	2		4	1	ДС + ДБ + презентації / 5
Тема 2. Принципи критичного мислення. Вивчаються основні принципи і стандарти критичного мислення (прозорість, точність, чіткість, релевантність, послідовність, логічна коректність, завершеність, цілісність, достовірність). Особливий фокус зосереджено на прикладних аспектах критичного мислення та важливості його формування у суспільстві (використання принципів критичного мислення у повсякденному житті, в мас-медіа та в освіті, і зокрема у викладанні	11	2	4		4	1	ДС + ДБ + презентації / 5

англійської мови як іноземної).							
Тема 3. Критичне мислення і аргументація. Базові логічні концепти. Вивчаються базові поняття логіки й аргументації (індукція і дедукція). Закономірності дедуктивного судження (гіпотетичний силлогізм, категоричний силлогізм, аргументація шляхом виключення, аргументація за допомогою визначення). Закономірності індуктивного судження (індуктивне узагальнення, предикативний аргумент, аргумент з посиланням на авторитет, звичайний аргумент, статистичний аргумент, аргумент за аналогією.	13	4	2		6	1	ДС + ДБ + презентації + Експрес-опитування / 5
Разом за модулем 1	35	10	8		14	3	15
Змістовий модуль 2. Сфери практичного застосування принципів критичного мислення							
Тема 4. Критичне мислення та академічне письмо Студенти вчаться писати аргументовані наукові твори, Відпрацьовуються вміння обирати тему наукової праці, оформлювати обґрунтування, обстоювати свою думку, логічно вибудовувати свої судження, обирати і описувати методи дослідження, робити обґрунтовані висновки.	12	4	2		6		ДС + ДБ + презентації + Експрес-опитування / 5
Тема 5. Критичне мислення і мова Засвоюються характерні особливості використання лексичних та лінгвосилістичних засобів, за допомогою яких вибудовуються вірогідні й аргументовані твердження. Студенти навчаються уникати неоднозначних висловлень та занадто узагальнених твердження.	15	4	4		6	1	ДС + ДБ + презентації / 5

Ознайомлюються зі способами розпізнавання маніпулятивних висловлень та вивчають стилістичні фігури, які при цьому задіюються мовцями.							
Тема 6. Критичне мислення і мас медіа Студенти вчаться критично сприймати інформацію, що подається різноманітними мас-медіа. Ознайомлюються з поняттям дискурсу і засвоюють важливість контексту повідомлення. Вчаться бути медіа-грамотними і критично налаштованими до викривлення фактів. Студенти вчаться формувати власні точки зору, ґрунтуючись на достовірній інформації. Брехня і маніпуляція. «Вікно Овертона». Непряме заперечення.	15	4	4		6	1	ДС + ДБ + презентації / 10
Тема 7. Критичне мислення і викладання іноземної мови Засвоюється важливість усвідомлення зв'язку між критичним мисленням і процесом навчання. Викладання іноземної мови і критичне мислення. Виховання в учнях інтелектуальної цілісності, автономності, творчості, оригінальності, чесності, сміливості, наполегливості та емпатії.	13	4	2		6	1	ДС + ДБ + контрольна робота / 5
Разом за модулем 2	55	16	12		24	3	25
Види підсумкових робіт							Бал
Підсумкова контрольна робота 1							Т / 60
Усього	90	26	20		38	6	100

6. Завдання для самостійного опрацювання

Таблиця 3

Тема	Кількість Годин		Питання для самостійного опрацювання
	денна форма	заочна форма	
<i>Тема 1. Предмет і завдання критичного мислення. Критичне мислення в системі наук.</i>	4	10	Як навчитися думати про мислення? Як відрізнити правдиве висловлення від неправдивого? Навіщо нам мислити критично?
<i>Тема 2. Принципи критичного мислення.</i>	4	11	Знання і правда. Від хибних розмірковувань до хибних умовиводів. Прочитати і проаналізувати твір К. Воннегута «Брехня»
<i>Тема 3. Критичне мислення і аргументація. Базові логічні концепти.</i>	4	-	Індуктивний та дедуктивний типи розмірковувань. Що таке системне мислення?
<i>Тема 4. Критичне мислення та академічне письмо.</i>	4	-	Як художній твір відрізняється від наукового? Написання короткого академічного есе
<i>Тема 5. Критичне мислення і мова.</i>	4	10	Емотивно забарвлена мова і аргументоване мовлення.
<i>Тема 6. Критичне мислення і мас медіа</i>	4	-	Евфемізми та політична коректність в англійських лінгвокультурах
<i>Тема 7. Критичне мислення і викладання іноземної мови</i>	4	11	Використання принципів критичного мислення під час укладання навчальних і освітніх програм.
Разом:	28	42	

IV. Політика оцінювання

При вивченні навчальної дисципліни «Основи критичного мислення» студент виконує завдання згідно з навчальним планом та силабусом, що включають відвідування лекцій, опрацювання інформаційних джерел та літератури, підготовку до семінарських занять (аналіз теоретичних відомостей, опрацювання конспекту лекції, володіння термінологічним словником дисципліни, підготовку відповідей згідно плану семінарських занять, доповнення та коментарі відповідей інших студентів, підготовку презентацій) та виконання різноманітних практичних завдань.

Поточне оцінювання

Поточним контролем передбачені відповіді на семінарських заняттях, що має на меті перевірку рівня знань, присутність на лекціях, наявність конспекту та виконання науково-дослідних пошукових (самостійних) завдань.

Максимальна кількість балів, яку може набрати студент за два змістових модулі (ЗМ), становить 40.

Учасник освітнього процесу має дотримуватися навчальної етики, толерантно ставитися до всіх учасників процесу навчання, дотримуватися часових меж та лімітів навчального процесу.

У разі відсутності з поважної причини на лекційному занятті студент представляє конспект теми, яку вивчали на пропущеному занятті. За відсутності на практичному (семінарському) занятті знання студент оцінюють за результатами усного опитування по темі, що, зокрема, визначає рівень володіння тематичними термінами та ключовими поняттями.

Якщо студент хоче покращити підсумковий бал за аудиторну роботу, пропонується підготовка та захист презентації на одну із тем семінарських занять (на вибір), або написання тез. Також студент може обрати будь-який медіа-текст англійською мовою з актуальних англomовних медіа-джерел та зробити його критичний аналіз з використанням лінгвістичних методик і технік, засвоєних під час вивчення курсу.

Здобувачам освіти можуть бути зараховані результати навчання, отримані у формальній, неформальній та/або інформальній освіті (професійні (фахові) курси/тренінги, громадянська освіта, онлайн-освіта, стажування). Процес зарахування регулюється Положенням про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті ВНУ імені Лесі Українки і рішенням науково-методичної комісії факультету від 03.02.2022 року, протокол № 7.

Студенти, які є членами наукових проблемних груп, авторами статей і тез, доповідачами на наукових конференціях, переможцями та активними учасниками фахових студентських олімпіад, мають право протягом семестру за кожен виконаний вид діяльності одноразово отримати додаткові бали до відповідного ОК, якщо здійснена активність здобувачів відповідає профілю курсу. У цьому випадку студент інформує викладача/ів про свої здобутки. Викладач має право самостійно визначити валідність, заявлених студентом отриманих результатів та приймає рішення щодо зарахування або незарахування таких балів:

- 3 бали – за результативну роботу у студентській проблемній групі (систематичне відвідування, обговорення), публікацію тез (підготовку матеріалів конференції) або виступ/и на конференції/ях без публікації/й, участь у I етапі Всеукраїнської студентської олімпіади;

- 5 балів – за публікацію статті/ей у збірнику студентських наукових праць, перемога у I етапі Всеукраїнської студентської олімпіади;

- 10 балів – за публікацію статті (статтей) у збірнику наукових праць, що входить до категорії Б, або призове місце на II етапі Всеукраїнської студентської олімпіади;

- 15 балів – за перше місце на I етапі Всеукраїнської студентської олімпіади.

За умови представлення здобувачами освіти документів (сертифікатів, свідоцтв тощо), що засвідчують отримані результати та відповідають

тематиці, обсягу та результатам навчання, які співпадають з ПРН ОК, здобувачі мають право одноразово отримати додаткові бали до семестрового оцінювання однієї дисципліни:

- 10 балів при представленні документа із зазначенням прізвища та імені здобувача, мінімальною тривалістю 3 тижні/обсягом один кредит (30 годин); або який складається мінімум з трьох модулів і завершується тестом/тестами із зазначенням набраних балів не нижче 80% правильних відповідей.

- 5 балів при представленні документа із зазначенням прізвища та імені здобувача, мінімальною тривалістю 3 тижні/обсягом один кредит (30 годин); складається мінімум з трьох модулів і завершується тестом/тестами із зазначенням набраних балів не менше набраних 60% правильних відповідей.

- 1 бал при представленні документа із зазначенням прізвища та імені здобувача, без складання тесту, тривалістю від 1 до 3 годин. Одному здобувачеві може бути зараховано не більше як три таких сертифікати, сумарною кількістю – три бали під час оцінювання однієї ОК.

Підтвердження подається здобувачем освіти викладачеві курсу не пізніше ніж за 10 днів до дати останнього заняття з дисципліни. При цьому студент у встановлені терміни подає заяву на ім'я проректора та долучає усі необхідні документи до розгляду. Матеріали розглядаються на засіданні Предметної комісії, створеної розпорядженням декана факультету відповідно до схвальної резолюції проректора з навчальної роботи та рекрутації з урахуванням Положення про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті ВНУ імені Лесі Українки.

Політика щодо академічної доброчесності. Учасники освітнього процесу повинні керуватися правилами, визначеними законом, дотримуватися вимог щодо проходження виробничої перекладацької практики, професійної етики та академічної доброчесності. Студенти-практиканти повинні дотримуватися часових меж та лімітів навчального процесу, толерантно ставитися до професорсько-викладацького складу та інших здобувачів освіти.

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

- самостійне виконання завдань поточного та підсумкового контролю (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);

- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;

- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;

- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Із загальними засадами, цінностями, принципами та правилами етичної поведінки учасників освітнього процесу, якими вони повинні керуватися у своїй діяльності, можна ознайомитися у Кодексі академічної доброчесності Волинського національного університету імені Лесі Українки.

V. Підсумковий контроль

Підсумковий контроль здійснюється у вигляді екзамену і може проводитись лише один раз згідно з розкладом проведення іспитів. Перед екзаменом студенти складають залікові (екзаменаційні) тести, рівень виконання яких оцінюється перед складанням іспиту і включається в екзаменаційну оцінку.

Студенти пишуть підсумкову (екзаменаційну) контрольну роботу (60 балів). Відсутність студента на підсумковому (екзаменаційному) тесті оцінюється у "0" балів. Повторне складання підсумкового контролю для студента можливе за умови його відсутності з поважної причини відповідно до графіка, затвердженого кафедрою англійської філології.

Максимальна кількість балів, яку може набрати студент за контрольну роботу, дорівнює 60.

Рівень знань студента за поточний та екзаменаційний контроль оцінюється в балах, фіксується у журналі після вивчення кожного змістового модуля. Підсумкова оцінка за національною шкалою заноситься в екзаменаційну відомість.

У випадку незадовільної підсумкової оцінки або за бажанням підвищити рейтинг студент може перескласти іспит згідно з розкладом.

VI. Шкала оцінювання

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка
90 – 100	Відмінно
82 – 89	Дуже добре
75 – 81	Добре
67 – 74	Задовільно
60 – 66	Достатньо
1 – 59	Незадовільно

VII. Рекомендована література та інтернет-ресурси

Основний перелік:

1. Конверський А. Критичне мислення. Підручник для студентів навчальних закладів вищої освіти усіх спеціальностей. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 340 с.
2. Bassham Gregory et al. Critical Thinking. A Student's Introduction. New York: Mc Grow Hill, 2011.
3. Ekstrom Emelie. A Focus on Critical Thinking or Linguistic Features? Researching Teachers' Attitude to the Use of Critical Perspectives in Teaching Language and Literature (надається pdf).
4. The Critical Thinking Workbook (надається pdf).

Додаткова література:

1. Тягло О. Критичне мислення. Підручник, 2008 (надається pdf).
2. Benwell Tracy, Kemp Gary. Critical Thinking. A Concise Guide. London: Routledge, 2002.
3. Binker A.J. Thirty-five Dimensions of Critical Thinking (надається pdf).